

Αφιέρωμα σε μια ξεχωριστή φυσιογνωμία της Ξάνθης

Φέτος, συμπληρώθηκαν 80 χρόνια από την αποφράδα εκείνη ημέρα της 3ης προς 4η Μαρτίου του 1943, όταν ο Βουλγάρικος Κατοχικός στρατός, κατόπιν εντολών των συμμάχων τους Γερμανών, προέβησαν σε συλλήψεις Ελληνοεβραίων, σε Ανατ. Μακεδονία και Θράκη.

Από την Ισραηλιτική Κοινότητα Ξάνθης, η οποία αριθμούσε περίπου 550 μέλη, ουδείς κατάφερε να γλυτώσει και να γυρίσει πίσω. Όλοι μεταφέρθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Τρεμπλίνκα στην Πολωνία, όπου εξοντώθηκαν!

Μέσα σε όλη αυτή την τραγική κατάσταση και εξέλιξη που βίωναν οι Εβραίοι της Ξάνθης, καταφέρνουν να διασωθούν και να επιβιώσουν του Ολοκαυτώματος, επίσημα, 3 άτομα.

Ο **Γιουδά Χαΐμ Περαχιά**, ο οποίος δεν βρισκόταν στην Ξάνθη εκείνη την χρονική στιγμή της σύλληψης αλλά στην Καβάλα, ο **Ζιάκ Καζές**, ο οποίος είχε συλληφθεί νωρίτερα, σε προγενέστερο χρόνο, μαζί με τον συνétaιρό του **Δαυίδ Αττάς** και είχαν φυλακιστεί στο εσωτερικό της Βουλγαρίας, στο Κίρτζαλι, με την κατηγορία ότι άκουγαν ραδιόφωνο και ο **Αλμπέρτο Τζόγια**, του Σαμουήλ και της Κλάρας, ο οποίος εκείνο το διάστημα βρισκόταν προς την Θεσσαλονίκη και σε ανταρτικές ομάδες.

Σύμφωνα με τον γιο του, Εμμανουήλ Τζόγια, ο πατέρας του, είχε διαφύγει και της σύλληψης στην Θεσσαλονίκη, αφού δεν είχε προσέλθει στο προσκλητήριο των Γερμανικών Κατοχικών αρχών για συγκέντρωση όλων των αρρένων Εβραίων, ηλικίας από 18 έως 45 ετών, στις 11 Ιουλίου του 1942, στην πλατεία Ελευθερίας. Τότε ήταν στην ηλικία των 21 χρόνων. Σύμφωνα πάντα με τον ίδιο, ο πατέρας του είχε βρει καταφύγιο σε σπίτι της οικογένειας Τσαρίδη, στα Κύμνα, για 1 χρόνο και 3 μήνες.

Στη συνέχεια πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση και στις ανταρτικές ομάδες. Καθ' όλη τη διάρκεια της μετέπειτα ζωής του διέμενε μόνιμα στη Θεσσαλονίκη και επισκεπτόταν συχνά την Ξάνθη. Είχε νυμφευθεί την Φωτεινή (Χανά) Κιολεΐδου και μαζί της απέκτησε δύο παιδιά, την Κλάρα (1953) και τον Εμμανουήλ (1957). Είχε γεννηθεί στην Κομοτηνή το 1921 και απεβίωσε στην Θεσσαλονίκη το 2004.

Από τους τρεις διασωθέντες εναπομείναντες Εβραίους της Ξάνθης, συνέχισαν να ζουν στην πόλη μας, ο Γιουδά Χαΐμ Περαχιά και ο Ζιάκ Καζές.

Ο Ζιάκ Καζές του Μποχώρ και της Εστρέας, γεννήθηκε και αυτός στην Κομοτηνή το 1907. Φαίνεται ότι διατηρεί μια λανάρα μαλλιών και έναν αλευρόμυλο στην πόλη μας, στον χώρο της σημερινής Πολυτεχνικής Σχολής και Παζαριού, συνεταιρικά με τον Δαυίδ Αττάς.

Από την οικογενειακή του μερίδα στο Δημοτολόγιο του Δήμου Ξάνθης προκύπτει ένας επίσημα καταγεγραμμένος γάμος το 1950 με την Σολ Μπενσουά αλλά μάλλον και ένας πρώτος με κάποια Σουλικά. Φαίνονται επίσης τρία τέκνα. Ο Μωύς (4-11-1947), ο Ελιεζέρ (21-6-1950) και η Λουκία (20-11-1952), όλα γεννηθέντα εν Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με την καρτέλα του στον ΟΑΕΕ (πρώην ΤΕΒΕ), ο Ζιάκ Καζές εμφανίζει επαγγελματική δραστηριότητα, μέχρι τις 27-2-1973. Σύμφωνα με την ληξιαρχική πράξη θανάτου του, από το Ληξιαρχείο Αθηνών, απεβίωσε στην Αθήνα στις 10 Απριλίου του 1979.

Αναμφισβήτητα όμως, αυτός που άφησε το στίγμα του στην πόλη μας, ήταν ο Γιουδά Χαΐμ Περαχιά. Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1886 από σημαντική οικογένεια Σεφαραδιτών -Ισπανόφωνων Εβραίων με καταγωγή από την Ιταλία.

Γονείς του ο Τζιάκομο Χαΐμ Ααρών Κοέν Περαχιά και η Εσθήρ Περαχιά, το γένος Άλβο.

Είχε φοιτήσει στην "Alliance Israelite Universelles" και πολύγλωσσος καθώς ήταν, ασχολήθηκε από νωρίς με τον καπνό, βρίσκοντας δουλειά στην Καπνεμπορική Εταιρεία "Commercial Company of Salonica Ltd" όπου γρήγορα εξελίσσεται σε διοικητικό στέλεχος, αναλαμβάνοντας την διεύθυνση της εταιρείας, σε Δράμα και Καβάλα.

Στην Καβάλα έχει πλούσια δράση, μετέχει στην Ισραηλιτική Κοινότητα όπου είναι ενεργό μέλος, μετέχει στο Δ.Σ. ως Ιδρυτικό μέλος του συλλόγου "Ορ Σιών"(Φως της Σιών). Επίσης, φαίνεται εγγεγραμμένος στα Μητρώα Αρρένων Καβάλας.

Εκδίδει την εφημερίδα "ASSIONITH" και είναι συνεργάτης και ανταποκριτής πολλών εφημερίδων της Θεσσαλονίκης.

Το 1921, η εταιρεία επεκτείνεται και στην Ξάνθη, προχωρώντας άμεσα στην αγορά σημαντικού αριθμού καπναποθηκών στην οδό Κωνσταντινουπόλεως (Μ.Καραολή) και Σταθμού (τις οποίες μεταπωλεί αργότερα, το 1972, 1978 και 1979 αντίστοιχα).

Έτσι, ο Περαχιά έρχεται και εγκαθίσταται μόνιμα πλέον στην Ξάνθη, ως Διευθυντής της εταιρείας "Commercial Company of Salonica Ltd".

Παράλληλα με την επαγγελματική του ιδιότητα ως “Εξπέρ” των καπνών, ξεδιπλώνει και αναδεικνύει και άλλα του χαρίσματα όπως την συγγραφή πολλών βιβλίων, μυθιστορημάτων και θρησκευτικών κειμένων. Πολύ γρήγορα, καταξιώνεται στην κοινωνία της Ξάνθης, αποτελώντας μια σεβάσμια και φερέγγυα προσωπικότητα. Είναι επίσημα ο εκπρόσωπος της Εταιρείας στην οποία δουλεύει αλλά παράλληλα εκπροσωπεί και συμφέροντα ιδιωτών, όπως του Φερνάντεζ Ντίαζ, ιδιοκτήτη του κινηματογράφου “ΗΛΥΣΙΑ”.

Στην συμβολαιογραφική πράξη της 15ης Απριλίου του 1926, για την αγορά του κτίσματος του καπνέμπορου Ιωάννη Ορφανίδη (Παλιό Δημαρχείο) από τους απογόνους του και την σύζυγό του Ασπασία για λογαριασμό του Δήμου Ξάνθης, ο Γιουδά Χαΐμ Περαχιά αναφέρεται ως εκπρόσωπος και νόμιμος πληρεξούσιος απογόνων της οικογένειας του Ιωάννη Ορφανίδη. Μετά την Βουλγαρική Κατοχή (1941-’44) και την εκτόπιση των Εβραίων της Ξάνθης, ο Περαχιά από καθαρή τύχη, διασώζεται, καθώς την κρίσιμη εκείνη νύχτα της 3ης προς 4η Μαρτίου του 1943 βρίσκεται στην Καβάλα. Από εκεί, διαφεύγει στην Αθήνα και μένει εκεί μέχρι την Απελευθέρωση (1944).

Στον κατάλογο των κατασχέσεων και απαλλοτριώσεων των περιουσιών των εγγεγραμμένων της Εβραϊκής Κοινότητας Καβάλας από τους Βούλγαρους, συναντάμε το όνομα του Γιουδά Χαΐμ Περαχιά και του αδελφού του Σεμτώβ Χαΐμ Περαχιά, επίσης υπαλλήλου της καπνεμπορικής εταιρείας “Commercial Company ο Salonica Ltd” να κατέχουν από κοινού κατά το ήμισυ(1/2) μια κατοικία στην οδό Αγ.Βαρβάρας 55, στην Δράμα.

Μετά το τέλος του πολέμου και την πολυπόθητη απελευθέρωση, ο Περαχιά ξαναγύρισε στην Ξάνθη. Ζώντας πλέον στην σκιά του ένδοξου παρελθόντος, των προσωπικών αναμνήσεων και της εξόντωσης της Ισραηλιτικής Κοινότητας. Αν και δηλώνει μοναδικός επιζήσας Εβραίος που ζει στην Ξάνθη, ταυτόχρονα ζει στην πόλη και δραστηριοποιείται επαγγελματικά και ο ομόφυλός του Ζιάκ Καζές.

Με βάσει τη ληξιαρχική πράξη θανάτου του από το Ληξιαρχείο Ξάνθης, ο Γιουδά Χαΐμ (Μ) Περαχιά, άφησε την τελευταία του πνοή, στις 20 Ιουλίου του 1970 σε ηλικία 84 χρόνων, στην κατοικία του επί της οδού Μ. Καραολή 42, (ακριβώς απέναντι από την οικία του ομοφύλου καπνέμπορου Δαυίδ Ιωσήφ Αρδίττη), συνέπεια καρδιακής ανεπάρκειας.

Όσο ζούσε, όντας μόνος και άγαμος, φρόντισε ο ίδιος και για το “τελευταίο του ταξίδι”, αυτό το μεταθανάτιο. Από την ληξιαρχική πράξη θανάτου του φαίνεται ότι παραλαμβάνει την σορό του, το γραφείο Κηδειών του Σάββα Δημητριάδη για να την μεταφέρει στην “τελευταία του κατοικία”, στην γενέτειρά του Θεσσαλονίκη.

Μετά από συστηματική έρευνα στο Κέντρο Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης, εντοπίστηκε ο τάφος του (Β’ τομέας, αρ. τάφου 198).

Έτσι, παραμονή Χριστουγέννων, αποφάσισα να κάνω και εγώ το ταξίδι προς την Θεσσαλονίκη για να ολοκληρώσω την έρευνα αλλά και για να τιμήσω μια ξεχωριστή, σεβάσμια και σημαντική προσωπικότητα της Ξάνθης, έναν από τους τελευταίους αναπομείναντες Εβραίους της πόλης μας, έναν άνθρωπο του πνεύματος, έναν αγωνιστή της ζωής, τον Γιουδά Χαΐμ Περαχιά!

Με ιδιαίτερη τιμή,
προς όσους συμμετείχαν στην έρευνα, Κώστας Μαυρομάτης, συλλέκτης-ερευνητής.

ΠΗΓΗ: [ιστοσελίδα ΕΜΠΡΟΣ, 5.1.2024](#)